

Janusz Stańczyk

Wprowadzenie

Powiedzieć o profesorze Krzysztofie Skubiszewskim, że był wybitnym dyplomatą, światowej klasy ekspertem z zakresu prawa międzynarodowego, autorem wielu publikacji naukowych z tej tematyki czy wykładowcą zapraszany na najbardziej prestiżowe uczelnie, mimo iż w rzeczywistości tak było – to wciąż wydaje się za mało. Opinia ta nie oddaje bowiem w pełni wielkości tego wybitnego Polaka, wielkiego patrioty, męża stanu, któremu współczesna Polska tak wiele zawdzięcza.

Krzysztof Skubiszewski urodził się 8 października 1926 r. w Poznaniu. Ukończył studia prawnicze na Uniwersytecie Poznańskim, gdzie w latach 1948–1973 wykładał prawo międzynarodowe. W roku 1973 przeszedł do pracy w Instytucie Państwa i Prawa Polskiej Akademii Nauk i otrzymał tytuł profesora. Od 1981 do 1984 r. był członkiem Prymasowskiej Rady Społecznej, a w latach 1986–1989 Rady Konsultacyjnej przy Przewodniczącym Rady Państwa.

Rok 1989 był początkiem doniosłych zmian w Polsce. Profesor Skubiszewski został wówczas powołany na pierwszego po odzyskaniu niepodległości ministra spraw zagranicznych. Cały okres piastowania przez niego urzędu, ukształtowanie sposobu prowadze-

nia polityki zagranicznej oraz nadane jej priorytety były kluczowe dla jej stanu i orientacji w ciągu następnych 20 lat.

Nieprzeciętna wizja i polityczna klasa, które cechowały działania Krzysztofa Skubiszewskiego, oraz ogromna wola gruntownej przebudowy Polski w państwo demokratyczne budziły zaufanie kolejnych premierów, w wyniku czego obowiązki ministra spraw zagranicznych pełnił on nieprzerwanie do 1993 r. – w gabinetach Tadeusza Mazowieckiego, Jana Krzysztofa Bieleckiego, Jana Olszewskiego, Waldemara Pawlaka i Hanny Suchockiej.

Z perspektywy całego okresu urzędowania profesora Skubiszewskiego wyłania się kilka kluczowych elementów jego polityki, które wpłynęły na obraz dzisiejszej Polski. Były to przede wszystkim: wspomaganie politycznych i gospodarczych przemian w kraju, umacnianie pozycji Polski w tworzącym się ładzie międzynarodowym, zapewnienie bezpieczeństwa państwa oraz włączenie Polski do współpracy europejskiej – m.in. dzięki przekształceniu relacji z sąsiednimi państwami w stosunki partnerskie.

Krzysztof Skubiszewski miał świadomość, że Polska musi wykorzystać szansę, którą zapewniało włączenie się w zachodzące w Europie przemiany. Jego proeuropejska i proatlantycka orientacja przyczyniły się do mającego wkrótce nastąpić włączenia Polski w struktury NATO, Wspólnot Europejskich i Rady Europy.

Do ogromnych sukcesów polityki bezpieczeństwa, prowadzonej przez profesora Skubiszewskiego, należały: uregulowanie kwestii granicy Polski i Niemiec na Odrze i Nysie (układem granicznym z 14 listopada 1990 r.), seria dwustronnych deklaracji i porozumień (jak deklaracja o stosunkach ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki z 20 marca 1991 r.), prowadząca do dalszego zbliżania Polski do państw Zachodu, a co najważniejsze – uniezależnienie się od ZSRR przez wycofanie wojsk radzieckich z Polski oraz doprowadzenie do rozwiązania Układu Warszawskiego 1 lipca 1991 r.

Minister Skubiszewski twierdził, że „bezpieczeństwo każdego państwa jest nierozzerwalnie związane z bezpieczeństwem pozostałych”. Przeświadczenie to oraz znakomite stosunki z ministrami spraw zagranicznych Francji i Niemiec, Rolandem Dumas i Hansem-Dietrichem Genscherem, doprowadziły do utworzenia Trójkąta Weimarskiego.

W dniu 12 września 2014 r. w Pałacyku Przewodzieckich w Warszawie odbyła się konferencja z okazji dwudziestej piątej rocznicy powołania profesora Krzysztofa Skubiszewskiego na urząd pierwszego po 1989 r. ministra spraw zagranicznych RP. Konferencja została zorganizowana przez Departament Prawno-Traktatowy Ministerstwa Spraw Zagranicznych we współpracy z Instytutem Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego i Fundacją imienia Krzysztofa Skubiszewskiego oraz pod honorowym patronatem prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego. Autor tego wprowadzenia pragnął podziękować prezesowi Zarządu Fundacji imienia Krzysztofa Skubiszewskiego, Piotrowi Skubiszewskiemu, za zaangażowanie, wkład i udział w obchodach rocznicowych.

W przeddzień konferencji odbyła się uroczysta gala, której gospodarzem był minister spraw zagranicznych Radosław Sikorski. Zaszczyciło ją swoją obecnością wielu wybitnych gości, m.in. Hanna Suchocka i Roland Dumas. Uroczystości wzbogacił pokaz filmu *Mąż stanu*, przygotowanego przez Wydział Wiedzy Historycznej MSZ i będącego wspomnieniem o profesorze Skubiszewskim.

Minister Skubiszewski dzięki swej wielkiej mądrości, odpowiedzialnemu poczuciu misji oraz niespotykanemu zmysłowi dyplomatycznemu stworzył politykę zagraniczną Rzeczypospolitej Polskiej praktycznie od nowa. Prezentowana publikacja, będąca zapisem wystąpień na konferencji, ma przede wszystkim na celu przekazanie obrazu profesora Skubiszewskiego pozostałego w pamięci jego najbliższych przyjaciół i współpracowników, którzy obserwowali dokonujący się wówczas przełom w dziejach polskiej polityki zagranicznej.

Jest to wspomnienie o człowieku będącym nieprześcignionym do dziś wzorem, przedkładającym dobro ojczyzny nad osobiste interesy, o czym świadczy np. jego rezygnacja z nominacji na sędziego Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w Hadze.

Wspomnienie o ministrze Skubiszewskim mimo tylu patetycznych słów nie oddaje doniosłości jego zasług dla ojczyzny. Stanowi jednak próbę wyrażenia wdzięczności dla człowieka, którego wizja i odwaga wyznaczyła tory, którymi Rzeczpospolita Polska podąża do dziś.

Dla osoby kierującej polityką zagraniczną drogowskazem powinno być to, co trwale i nieprzemijające, dyrektywą fundamentalną zaś – jasne cele i podstawowe zasady. Minister Skubiszewski to credo sam sformułował i o nim przypominał. Oddanie tym wartościom i klarowność własnej postawy w ich realizacji najprościej i najdobitniej charakteryzują jego osobę i dzieło.

